

SZÉKESEFEJÉRVÁR.

TÁRSADALMI HETILAP.

A városi és megyei hatóság, gazdasági-egylet, iskolatanács, s a tanítók és községi jegyzők egyletének

A lap ára
házhöz hordással vagy postán küldve:
Egy évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.

Hirdetmény
a bélyegdíjon felül, minden három hasábos petítor:
Megrendelőinktől 6 — nem megrendelőinktől 8 krétt
igtattatik be.

KÖZLÖNYE.

Megjelen minden vasárnap.

30. szám.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Székesfejérvár” szerkesztőségének (Széchenyi-utca 5-ik sz.) czimzandók; — a lap ára, hirdetmények és a hirdetményi díjak **Klökner Péter** kiadó könyvkereskedésében vétetnek fel. — Nyilttérben megjelenő közlemények után három hasábos petítorért 10 kr. fizetendő.

Bérmertetlen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.

Kéziratok nem küldetnek vissza.

Népirodalom.

Egy kitünő irodalmi vállalatot óhajtok e lapok t. olvasó közönségével megismertetni, mely következményeiben üdvös és nagyszerű.

Nem tudom vajjon azt mutassam-e ki mily hasznos e vállalat és mily szükséges, vagy hogy némely egyén fülébe ezt súgjam: „ime lásd mit tesz a tanító-egylet, nézd mivel foglalkozik.”

Sem egyiket sem másikat nem teszem. Elhagyom a dicséretet, nem adok senkinek leczkét, hát ha valaki sértve érezné magát ez által. — Tárgyhoz kötöm magam s arra szoritkozom, hogy az Aradvidéki tanító-egylet „Népirodalom” czimű vállalatát tárgyilagosan megismertessem, remélvén, hogy szavaimnak tett leend visszhangja. — Az Aradvidéki tanító-egylet harcot indít a bagoly sereg ellen, mely babonát s nevetséges butaságot terjeszt, hadat izen a Tatár Péter-féle ponyvairodalom ellen, mely erkölcsöt ront, jellemet csorbit s egészségtelen gondolkodásmódot terjeszt. — Ezen általános mételeyek ellen már több ízben óhajtottak működni, de mindig sikertelenül. A gaz ha már nagyon felburjánzott, igen nehezen irtható ki.

A törekvés fő feltétele, hogy az eszköz megfeleljen a célnak, vagyis a támadó erősebb fegyverrel bírjon a támadotténál. — Azok, kik ezen elsatnyult sajtó ellen hadakoztak, abban hibáztak, hogy az elenség fegyvere felülmúlta övékét. Az olcsó kiadású regényeket a Corvina-társulat, Sz.-László stb. társulatok mind szorgalommal adtak ki, de feledék az alsó osztályt s a közép számára dolgoztak. A mi

népünk szereti a rémest, a borzasztót, a rövidet és az olcsót. A Corvina és a többiek ez ellen tettek. Szóltak az elméhez, de nem vették tekintetbe az érzelmet, a kedélyt. Ha szóltak is a szívhez, de nem oly indítóan. A nép szereti a szóvirágot, a czifra sallangos kifejezést. A fent jelzett s a többi társulatok kiadványai hosszuk a nép kezébe és drágák.

A nép így szól: „a historiából veszek ötöt 3 krétt, minék adnék ezért az egy könyvért 10 krétt.” Ez a gondolkodásmódja. Az Aradvidéki tanító-egylet lépett most a küzdőterre és én azt hiszem, hogy győzelmet fog kivívni, ha illő pártolásba részesülend. — Rémtörténetet ad, mely hat és nevel józanul. Borzasztót nyújt, mely észrevétlenül tanít és világít. Röviden tárgyal a nép nyelvén és olcsót ad. A köznép egy vasárnap délelőtt elolvashatja a ház előtt és oly árért veheti, mint azt a büzhődt historiákat vette. — E vállalat hivatva van kiemelni az alsó osztályt a tudatlanság mocsárából, a helytelen gondolkodást, állatias érzelmet megváltoztatni. A vakhitet, az elfogultságból eredt elszigeteltséget megsemmisíteni, s a mennyire a körülmények kívánják a legegyszerűbb ember kebelébe is aesthetikai érzést ültetni. E vállalat, melynek neve „Népirodalom” beköszöntött az első füzettel „Elvitte az ördög” czim alatt. Babonaszág ellen küzd. Mondhatom élvezetesen és győztesen. Egy füzet ára 34 kr. tömeges megrendelésnél olcsóbb.

A kik magukat okosoknak, népbarátjainak tartják, serkenjenek tette. Pártolják ez üdvös vállalatot. — Lelkészek, tanítók, jegyzők áldozzunk. Minden községben rendeljünk meg 50 darab füzetet,

melynek ára a jobb adakozásából kitellik. Osszuk ki ingyen a nép között. Hagyjuk a szóharczót, a kiabálást, cselekedettel mutassuk meg, miként tudjuk, hogy csak akkor lehetünk biztosak egy személyünkre, mint vagyunkra nézve, ha olvasott és felvilágosodott nép között élünk.

Ne párt, ne clique, ne club, hanem a közös boldogság és felvilágosodás óhaja legyen tanácsadónk. Ha a tudományt népszerűsíteni akarjuk áldozunk, ha kisebb érdekeinket feladni készek vagyunk a közáltalános érdeknek, legyünk a mennyire lehet önzetlenek, haladó kor tevékeny emberei, ne pedig levegőben járó múmiák.

Én hiszem, hogy a „Népirodalom” el fog terjedni s hivatásának megfelel. — Hogy mindenki ismerhesse az „Aradvidéki tanító-egylet” vállalatát, a gyuró-kuldói népokt. kör elnöksége ezennel több példányt ad a t. olvasó közönség számára az első füzetből, mi a kérőknek posta útján fog megküldetni. **Szabadszállási.**

Névtelen czikkek.

Gazdászati mindenfélééről.

I.

Kevés tér van, mely több anyagot nyujtana esz-leletünk tárgyát a gazdaságtanról, vegyük a dolgot akár böleleleti, akár természettani, akár gyakorlati szempontból; és mégis e tér az, mely nálunk magyaroknál elhanyagoltatik, ugy annyira, hogy a burján közt járva csudálkozunk kell azon kevés szelid növényen, mely a művelés hiánya mellett is árván fel-

nem lett. Ekkor pedig már nem akart leülni senki mivel a tánczene esábos hangjai a terembe csalták a közönséget. Itt lehetett aztán csak az egybegyült sok szép fiatal kisasszonykák szemlélésébe gyönyörködni. Ki a hölgykoszoru pompás során végig tekintett, akaratlanul is e kérdést tette halhatatlan költőnkkel:

„Hol terem több szép leány,
Mint itt belül Magyarország határán?”

Annyi igaz, hogy az egybegyült hölgykoszoru szépség, báj és szellemre nézve ritkította párját. Ki veheté tehát rosz néven, hogy egy ujdondás hódolva szokásának, ismerősei köréből megörökítette azok neveit, a kiket ott látott. Mi nem csatlakozunk szokásához, a mit a tisztelt hölgyvilág nekünk szívesen meg fog bocsátani.

A hangverseny, mely tánczezel végződött, egy-szóval fényesen sikerült, s szépeink azon óhajttással távoztak, vajha a szombati realiskolai zárünnepélyen is ily sokan vennének részt! Habár a *famosus esemény* akkor már megtörtént, de arra senki sem számított, hogy egy egy hatósági határozatot a realtanárok ugy akarnak megboszulni, hogy a jó előre kürtölt mulatság megtartását, — melyre oly sokan készültek, — épen az utolsó napokban beszüntetik. Bizon, bizon, kár volt a lövésztársulat Anna-bálgát e miatt meg nem tartani!

De annyit beszélünk már a lövöldéről, s ott megtartott, s meg nem tartott mulatságról, hogy alig jut terünk a rózsás-szigeti Anna-bálgát megemlíteni, mely csötörtökön nagy élénkség mellett ment végbe; hol a jókedvű táncospárok az Annák tiszteletére

TÁRGZA.

A hét eseményeiről.

Nyakunkon a holt idény. Szemközt velünk az unalom. Hátunk mögött az elmúlt hét eseménye, s fő löttünk a perzselő nap, mely ugy éget, hogy szinte lesszedi rólunk a bőrt. Nem akarunk ugyan versenyezni ama poetával, ki egyről-másról írva, oly naíval meg jegyezte, hogy gondolata megáll ebben a borzasztó melegben. Ha csakugyan ugy van, ugy bizonyára hamar megokosodik az idény, azaz remélheti, hogy lesz fejében egy kis sütni való. Legalább nem fog többé karczolni sületlenséget.

Én Istenem! mennyi is a gondja szegénynek, ... és oly sok leirhatatlan a dolga! Először is a jómadarakat dedelgeti (?), azután a henyelők és naplopók százkaru polypjaival kell neki megküzdzeni.

No's — talán nem jól teszi?

Mi, — kik töle ellestük a fogást, — azt mondjuk jól teszi, mert neki avval kell tartani, kivel magát legjobban mulatja. Nem irigyeljük ugyan sorsát, hogy ő a naplopók és henyelőkkel mulatja magát, ő maga tudja azt, hogy miért? Mi, megvalljuk, eddig azt hittük, hogy a rendőrség dolga a naplopók és henyelők ellen sikra szállni; különben az is meglehet, hogy **hírlapírói minőségében**, melyet oly kirívó nagy hangon hirdet, — felcsapott tiszteletbeli — hajdunak.

De hagyjuk e hős poetát, nehogy a közbiztonság kárára elriasszuk nemes foglalkozásától, mert utóbb

elkeseredik és újra elzengi azt a szép költeményét, mely így végződik:

„És dugába dőltenek legszebb reményeim!”

Nehogy valakinek eszébe jöjjön részrehajlással vádolni bennünket, hogy az idegeneket nem pártoljuk, nézzük, mit műveltek Langenbachok városunkban.

Hétfőn a zenevilág e vándormadár csoportja szállt le a lövöldében, s ott bámultatta magát pár óráig oly nagy közönség előtt, minő nálunk csak ritkán gyűl össze.

Az idegen névnek — ugy látszik — csakugyan varázsa van, melynek a közönség nem tud ellenállani akkor sem, ha tudja, hogy a név mögött nem rejlik valami rendkívüli művészi tünemény.

Nekünk is a nagy többséggel kell tartani s a ki felé törekvőkkel megindultunk mi is a lövölde felé.

A nagy falragaszok talpra kelték a lakosságot. A bérkoosik és magánfogatok egymásután özönlöttek a város minden részéből kifelé. Midőn odaértünk, ropant tömeg hullámmozott a murvával behintett térségen. A városi és vidéki lakosság színe virága sereglett e helyre, s a vendéglősnek csak akkor gratulálhatnánk igazán, ha minden héten legalább egyszer gyűlne egybe ily szép közönség.

Apropos! a lövöldei vendéglősről szólunk. A ki ott leülni remélt, csufol fölült; száz szem lesett székét és kétszer annyi torok áhitozott üdítő ital után.

Mind hába! italt nagy esörömpölés és lárna után, mely a hangversenyzők symphoniájába vegyült, végre nagy nehezen lehetett kapni, de székekhez egy országért sem lehetett előbb jutni, míg a hangversenynek vége

kapaszkodik; vagy talán a burján árnya enyhét ad a téletlenség forrósága ellen?

Bizony-bizony gazdaszatunk pang, gyakorlati helyzetében ép úgy, mint társadalmi téren, egyik jele a pangásnak a birtokosoknál mindinkább előtérbe nyomuló bérleti vágy és végrehajtott bérletek.

Nem akarok félreértetni, a pangás alatt nem a tulajdonképi bérletet értem, erről meg vannak fogalmaim, melyeknek már volt alkalmam kifejezést adni, pangás alatt értem az általános helyzetet, a körülményeket, melyeknek közepette bérletek előkényszerítettek.

Mi ennek oka? — s mi oka a közvélemény azon felfogásának, mely szerint az a birtokosnak jó, vagy megingott állapotát arról mérlegeli, ha valaki birtokát bérbeadja, mi oka annak, hogy a bérbeadás napjainkban egyértelmű a birtokos ronesolt helyzetével, másodszor, hogy kezelői értelemnek, vagy rosszlelkűek voltak.

E kérdések esnek jelenleg taglalatul annál is inkább, mert ezek magukba foglalnak oly társadalmi dolgokat is, melyek a gazdaszat keretén belül esnek.

Habár az érintettem felfogás ilyen, mert a fonák és kúszált állapotok szülték, mégis a logikai egészséges következtetés szerint tévesnek kellene annak lenni, ha a tények nem igazolnák.

Mert például, ha valaki birtokát bérbeadja, ennek nem logikai következménye az hogy az illető rosszul áll vagyoniilag; — valóságos anachronismus volna az, hogy a bérlet a földön megél, tán gyarapszik, s a birtokos saját földjén erre ne lenne képes, sőt némi terheket is melyek nem a gazdaszattól erednek, elviselni s letisztázni ne tudna?

Hogy azonban mégis gyakran az utóbbinak ellenkezőjét tapasztaljuk, annak nem lehet egyéb oka, minthogy a gazdaszat szakismerete nem jár karöltve a tökéletes számadolás, okadatolt számvezetéssel, a kezelés nélkülözi a költségirányzatokat, s ezeknek szigorú keresztülvitelét, nélkülözi a kombinatív munkálkodást, mert kevés gazda van, ki fáradszó munkája után a száraz számokkal, s kivitelre alkalmas elméleti tervekkel vesződjék akkor, midőn ez neki hivatalos kötelességévé téve nincs, sőt tőlük talán ez nem is igényelhetik.

De, tán azt lehetne ellenvetni, hogy például uradalmaknál vannak erre nézve oly közegek is, kik e téren a gazdával közre működnek?

Igenis vannak, de fájdalom ugy tapasztaljuk, hogy ezek némi kivétellel, ritkán ruházzák fel azon képességgel, hogy e tekintetben ut mutatoul szolgálhatnának, vagy a gazdaszat tökéletes képének egészében indokolt tájékozottságával bírnának, minél fogva a lehető eredmény előidézésére, vagy a mutatkozó eredménytelenség elhárítására jelzőül tűnnének ki, s így a gazdaszát nem technikai részében képességüket érvényesítenék.

E helyett számos esetben azt tapasztalhatni, hogy a számvezetésekre, számvevőségekre oly egyének alkalmaztatnak, kik a gazdaszati ismereteket nélkülözik vagy ha bírnak is vele, de fogalmaik erről igen hiányosak, s ezen oknál fogva a gazdaszát vezetés rendszerének egészébe behatni képtelenek lévén, a rájuk ruházott és a gazdaszattal karöltve járó szakmájukban tökéletlennek, sőt legtöbb esetben, a gazdaszati személyzettel ellentétes állásba tévén magukat — mely magában absurdum — hivatásukat merő ellenőrséggé

törpítik, s működésük főmozzanatát csak a kétszer-kétféle érvényesítik.

Szerencsésnek lehet mondani oly uradalmat, hol a gazdaszati főnök ez érzettől át van hatva, s pótolja ez irányban a hiányokat, hol ez eset nincs, ott legtöbbszőr féktelen költségeskedés áll elő, mely a birtokos tetemes hátrányát, nem ritkán romlását gyorsítva idézi elő.

Az eszélyes gazda legegyszerűbb eljárásában a lehető biztos számításra alapuló bevételeihez készíti költségvetését, ehez mérten esetlegesen alkalmazza kiadásait is, ez oly sarkigazság, melynek vitatása unalmasá válnék; mégis ez ellen látunk közönségesen vétetni, pedig minél nagyobb a működési kör, annál iszonyubb következménye van a dolgok láncolatánál fogva az elkövetett hibának.

Másik oka sokszor az eredménytelenségnek a kezelők részéről is bizonyos erkölcsi érzet függetlenségének hiánya, mely okért nem tud kiszabadulni a gépiesség jármából, a mi okozza, hogy munkájának felelősségétől ezer mértődnyre irtózik, a netáni sikert pedig vagy nem érzi, vagy nem érti s a helyett, hogy e tekintetben absorbeálna magát minden melléktektetektől, nem fáradságának vagy buzgalmanak sikere tölti be öntudatát.

A gazdaszát rendszeres kezeléséhez okvetlen szükséges a kettős könyvvitelnek tökéletes ismerete, s ennek nem mondom merev keresztülvitele, mely a dolog gyakorlatában egy másik szélsőségbe döntene, de mindenestre helyes és észszerű alkalmazása, mert a gazdaszát kezelése édes testvér a számvetéssel; s ha e két tényezőnek kombinatív alkalmazása érvényben van, ha okadatolt működésben, s nem a pusztá véletlenben vagy egyedül az időjárás szerencsés kedvezésén alapszik fáradságunk sikere; akkor az önértet oly irányban fog emelkedni, mely kizár minden túlbecsülést.

Az önértetnek ezen emelkedett színvonalán meg lehet az bizonyos gazdaszati műveltség társadalmi része is, mely az eszközlesek és eredményeket illetőleg nem ritkán a valóság rovására nagyhangú szavakban dicsőséget nem keres. — Értelmes kezelés, és indokolt számadolás s általában egy észszerűleg megálapított fölven alapuló munkálkodás nem tévesztheti czélját, s ha nem feledjük ki számításunkból a másik főpontot, mely a *takarékosságban* rejlik, dolgunk meg van nyerve. A takarékoszág pedig ha jó akarat járul hozzá, mindenkor egyelőre helyesen átgondolt és megálapított költségvetés és irányzatban leli czélszerű kivihetőségét.

Az értelmes, a tudományos, gyakorlati gazda buzgalomával a legfényesebb jövedelmeket eszközölheti, de ha nem bír a takarékoszág egyik első polgári erényével, minden eszközlése megsemmisül. S itt ismét általánosan a magyarok ős hibájában szenved, a magyar gazda nagyon tud szükkölködni, *ha nincs, s ezt erénynek tartja*, de nem ismer határt a költelekezésben, duzzadt tárcza birtokában, *s ezt nagyrúrnak kereszteli*; pedig az első nem egyéb kényszerített koplalásnál, a második pedig nagy gyengesség.

Takarékoszág csak ott válik erénynyé, a hol bőségs van.

Egy okadatolt számítás és költségvetés keresztülvitele, mely alapja a gazdaszát vezetésének feltételezi a gazdaszati concret felfogás magasabb színvonalát,

ennek hijával lehetünk jó szántóvetők, de nem oly gazdák minőt a mai teher súlyosította földművelés okvetlen megkíván, hogy eredményeinkben a terhekkal szemben fölényben maradjunk. Hogy e felfogás magasabb színvonalára jussunk, a szorgalmas tanulmányozás mellé okvetlen szükséges a gazdaszati társadalom fejlesztése mely a gazdának látókörét tágitja, hogy gazdaszaga kezelését ne csak helyi szempontból lássa, de fészkekének határán tülemelkedve, képes legyen a szakitélet előtt is öntudakosan megállani.

A gazdaszati szélesebb látkör elnyerésére hatalmas lendítoul szolgálhatnak a gazdaszati egyletek, ha azok akként díszlenek a mint egy per excellentiam földművelő országban kellene, hogy virágoznának, de erről közelebb.

Turi Antal.

Kertészet köréből.

A téli fanemesítésről.

A kertész és egyáltalában minden fatenyészto, hideg téli napokban, midőn a munka a szabadban szünetel, semmivel sem töltheti idejét hasznosabban és kellemesebben, mint a fanemesítéssel — bent a meleg szobában.

E czélra őszszel a legszebb és legerősebb vadonczok felásatván, azon időig, midőn használni akarjuk, a pinczében köszénhamu vagy homok közé tétetnek. Ha a nemesítést megkezdeni akarjuk, akkor a vadonczok közül gyökereik gyenge megnyesése által a mütetre annyi alanyt készítünk, a mennyit ugyanazon napon elvégezhetni vélünk. Igen czélszerűen cselekszünk, ha ezen alanyokat kevés időre a felhasználás előtt egy vízzel telt edénybe állítjuk, hogy annál levelesebbek legyenek. A nemesítési mütétkor pedig a vadonczok mellettünk egy — nedves mohával megtöltött — kosárban álljanak.

Az alkalmazandó nemesítési módok közül a nyereg lopozás és párosítás minden egyebek felett kiemelendők. Ha bizonyos számú vadoncz meg nemesítésével elkészültünk, azokat füzvesztovel csomóba kötjük, ügyelve, hogy gyökereik egyetemlegesen legyenek; azután a csomókat gyökereikkel több ízben hig agyagsárba mártjuk, hogy beiszapoltsanak és a gyökerek megnyesése által létesült metszslapok sárral befödessenek, végre a meg nemesített csemetéket osztályozzuk, megféleljük és a pinczébe lerakjuk.

A fácskákat, mihelyt az idő engedí, deszka ládába ültetjük, melyek hosszát természetesen a meg nemesített csemeték száma határozza meg. E ládák, melegágyak módjára, durva deszkákból készülnek s kerti földdel oly magasságig töltetnek meg, hogy elültetés után a fácskák ki ne lássanak; mire annál inkább ügyelni kell, minthogy ellenkező esetben a még bekövetkezheto fagyok alkalmával nem lennének oly könnyen befödhetők. E ládákban a csemetéket csakhamar dus hajtásokat fognak hozni; a mi igen természetes, mert csekély helyet foglalván el, a leg gondosabb ápolásban részesülhetnek, száraz időben igen könnyen öntözhetők, hidegben pedig befödhetők.

Ha az oltványok fája a dus növekedés miatt tél beálltáig kellőleg meg nem érik, ily eljárás mellett teljesen hatalmunkban van, fácskáinkat a fagy általmas behatásaitól megvédeni.

ugyancsak izzadtak ebben a rekkenő hőségben, hogy majd elolvadtak; mi azonban nem történt; hanem egész hajnalig együtt mulattak, s a vendégek csak a nap hasadásánál *illumináta* párologtak el.

A hét tehát az Annák tiszteletére zajlott le. Az Annákról lévén szó, emlékezzünk meg mi is a mai nap alkalmával az Annákról.

Minden esztendőben egy nap az Annáké, s miután a nővilágban a szép Annák, a kedves Nettik, a bájos kis Ninák stb. nagy számmal vannak képviselve, a névnap előestéjén sok helyen megharsan az építészeti-zenekar, vulgó: kőművesbanda üdvözöl jerikói trombitája az ablakok alatt; hogy a szomszédokat az álom édes karjai közül a harsogó hangokkal kiragadják, s a papákat boszantsák, kiknek egypár forintot kell kiszurkolni.

Kora reggel pedig megkezdődik a köszöntés; mely vagy személyesen, vagy pedig egy óriási virág-bokréta küldése által történik, melylyel különösen az érzékeny szívek szokják egymás érzelmeit kölcsönösen tolmácsolni.

Nekünk is sok Anna ismerőseink vannak, miután azonban elfoglaltságunk miatt nem tehetjük személyesen tiszteletünket, e helyen kívánjuk, hogy őket az Isten sokáig éltesse!

Ezen kívánságunkhoz azon forró ohajtásunkat csatoljuk, hogy nekik az Isten még sok szép Anna napokat anna.

Ezek mind szép dolgok Anna napján; csak az nem tetszik sokaknak, hogy ugyanezen napra esik a házbér fertály, és nemcsak az Annákat, de a házi

urakat is ekkor gratulálják meg, kik azonban nem elégednek meg éjjeli zenével, sem virágbokrétával, hanem kérlelhetlen szigorral a negyedévi házbérdíjat követelik.

L. S.

A szerelem hatalma.

— Beszély. —
(Folytatás.)

A napnyugta után a szél mindinkább felkelt, erősen felzavará a habokat s a part mellett álló csolnakokat keményen dobá ide oda. A társaság két csolnakba ült. Egyikbe Bruno, a főúr s több csatlós, a másikba Tamás, Fausta, Buslay Zoltán meg egy csatlós ülték. Tamás keblében a mily mérvben felkelt a szerelem Fausta iránt, annak megpillantásával, ép oly gyűlölettel néze Buslay Zoltánt. „Jobb lett volna elvesznem, mint sem a következőket átélnem” — mormogá a hajóba léptekor; s midőn a Duna hajjai közt voltak, egy terv, egy pokoli terv villant meg agyában felfordítani a hajót, hogy a kedves Faustájával s a gyűlölt Buslaival egy sirba, a zajgó hullámok közé temetkezzék.

— Vigyázzon tisztelendő atyám, — szólt az evező Buslay — a habok elragadnak bennünket, s a parthoz csapnak a feldühödt hullámok, ne oly lassan forgassa a kormány lapátot.

— Ne féljen uram, gyakorlott kezek közt van a kormány, sokszor megfélekték már e karok a Duna hajjait. Ne féljen — folytatá gunyosan — mindjárt a habok közt fog hömpölyögni kedves Faustájával, s a

mennyasszonyiágy a habzó Duna lesz. — Villámgyorsan ugrott fel Tamás helyéről, s egyet nyomva lábával, a hajó drága terhével együtt a hullámok közt eltűnt.

Sebesen ugráltak többen a habok közé a nem messze mellettük jövő csolnakból, s az öreg Almásyt csak Bruno tartá vissza. A szerencse kedvezett, Faustát Buslay s egy csatlós kiragadták a habokból és a közeli partra vivék, hol már Almásy s a patronatusa alatt levő zárda tagjai vártak reá. De Tamás a hit-szegő, a háladatlan szerzetes elveszett, hiába keresték társai, sem élve, sem halva nem találták meg.

II.

Budától nem messze Érd község határában, a Duna partján elbeszélésünk korában egy kis liget létezett. Valódi paradicsom volt a tájék. Az üde lég, az illatozó virágok kellemes szaga, a fürge mardárkák szép dalai, a kristály tiszta források, melyek gyorsan lejtettek a Duna hajjai közé — a földi édenre emlékeztették az utast. Csak ember pár hiányzott a ligetből, ily harcziás időben, midőn még a várak falai közt sem volt biztos az ember élete, csak néha vetődött ide egy egy utas, kinek nem volt mit féltene. Most is a Duna partján terebélyes hárs alatt, szikár, sovány természetű, halvány arcú ifju ül s mintha valaki elől el akarna rejtőzködni ugy behuzta magát a fa körül nőtt bokorba. Lábai előtt lant, melynek hurjai inkább az idők viszontagságai, mint használat áltla szakadtak le s egy bot fektűt.

A liget csendességét szokatlan zaj zavarta meg, mindenfelől botokkal, seprűvel s más effélével felfegy-